

Faili Meçhul Cinayetlerin ve Mağdurlarının Özellikleri

The Characteristics of the Murder Cases and Their Victims Where the Offender is Unknown

Burcu TÜRK,^a
Dr. M. Fatih YAVUZ^{a,b}

^aİstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,
^bAlman Hastanesi
Adli Tıp ve Adli Bilimler Merkezi,
İstanbul

Geliş Tarihi/Received: 11.02.2010
Kabul Tarihi/Accepted: 18.06.2010

Yazışma Adresi/Correspondence:
Burcu TÜRK
İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,
İstanbul,
TÜRKİYE/TURKEY
turk_burcu@hotmail.com

ÖZET Amaç: 2003-2005 yılları arasında işlenen faili meçhul cinayetlerin mağdurlarının sosyo-demografik özellikleri incelenerek mağdur profili oluşturmak amaçlanmaktadır. **Gereç ve Yöntemler:** Bu çalışmada 2003-2005 yılları arasında İstanbul bölgesinde işlenmiş ve kayıtlara faili meçhul olarak geçmiş cinayet kayıtları incelenmiştir. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliği arşivinde bulunan, aynı zamanda mağdurların otopsi raporları Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi'nde incelenen bu faili meçhul cinayet kayıtlarındaki tüm verilerin istatistiki analizi yapılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizi SPSS 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** 2003-2005 yılları arasında İstanbul bölgesinde işlenmiş ve kayıtlara faili meçhul olarak geçmiş 128 cinayet dosyasının mağdur profili şu şekildedir: Çoğunlukla erkek, 20-39 yaş arası. %24.2'lik bir oranla mağdurların neredeyse çeyreğinin sabıkalıdır. Aynı zamanda incelenen faili meçhul cinayetlerin daha çok açık alanda ve ateşli silahla işlendiği görülmüştür. **Sonuç:** Bu çalışma ile İstanbul bölgesi faili meçhul cinayet olgularında, viktimoloji araştırmaları için bir veritabanı oluşturulmaya başlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinayet kurbanları; cinayet

ABSTRACT Objective: It is aimed to develop a victim profile through analyzing the socio-demographic features of the victims of the murders that are committed between 2003 and 2005 and in which the offenders are unknown. **Material and Methods:** The crimes that have been committed between 2003 and 2005 at the Istanbul region and registered as murder cases where the offender is unknown have been examined at this study. All the relevant data regarding the murder cases with an unknown offender found at the archives of the Istanbul Police Department Crime Bureau Headquarters and the victims autopsy reports examined at the Turkish Ministry of Justice Council of Medicine Morgue Department have been statistically analyzed. The analysis of the data obtained at the study is assessed with the SPSS 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) package program. **Results:** When looking at the 128 murder cases that have been committed at the Istanbul region between 2003 and 2005 and registered as murder cases with an unknown offender at the archives of the Istanbul Police Department Crime Bureau Headquarters, the profile of the victims can be stated as such: Mostly male, between 20-39 ages. Nearly a quarter of the victims have a criminal record with a ratio of 24.2%. At the same time it is possible to say that these cases have mostly occurred in open public places with firearms. **Conclusion:** This study constitutes a database for victimology researches at the Istanbul region and registered as murder cases with an unknown offender.

Key Words: Crime victims; homicide

Türkiye Klinikleri J Foren Med 2011;8(1):12-22

Viktimoloji bilgisi bir incelemenin gidişatı ve çözüme kavuşması açısından çok önemli olduğundan bu duruma daha başlangıçta özel bir önem verilmesi gerekir.

Bu doğrultuda, 2003-2005 yılları arasında işlenen faili meçhul cinayetlerin mağdurlarının sosyo-demografik özellikleri incelenerek mağdur profili oluşturmak amaçlanmaktadır. Böylece İstanbul bölgesindeki viktimoloji araştırmalarına yeni bir boyut kazandırmaya ve deviktimizasyonun sağlanması için gerekli şartları ortaya koymaya yardımcı olunmaya çalışılacaktır.

MAĞDUR OLMA RİSKİ

Mağdur riski, suç mağduru olabilme tehlikesi ile karşı karşıya olma anlamına gelmektedir. Viktimoloji'de bu, çok verimli bir araştırma alanıdır. Çalışmalar mağdurların belirli özelliklerinin, belirli bir düzen içindeki davranışlarının, kişiliklerine ilişkin bazı öğelerin, suça ve suçluya karşı tutumlarının suçun işlenmesine önemli katkıları olduğunu göstermektedir.¹

MAĞDUR OLMA RİSKİNİ ARTTIRAN FAKTÖRLER

Viktimolojinin en önemli iddiası, mağdurun kendisine karşı işlenen suça önemli katkısı olduğu yolundadır. Çalışmalar mağdurların belirli özelliklerinin, belirli bir düzen içindeki davranışlarının, kişiliklerine ilişkin bazı öğelerin, suça ve suçluya karşı tutumlarının suçun işlenmesine önemli katkıları olduğunu göstermektedir.²

CİNSİYET

Araştırmalar erkeklerin suç mağduru olma olasılıklarının, kadınlara kıyasla daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Mağdurlara yönelik çalışmalar ve suç istatistikleri erkeklerin özellikle şiddet suçlarının mağduru olmaya daha yatkın olduklarını belirtmektedir.¹

Pridemore ve Shkolnikov'un araştırmasına göre Moskova'da 1993 ve 1995 yılları arasında 20-64 yaş arasındaki 6271 cinayet mağdurunun %81'i erkektir.³

Udmurt Cumhuriyeti'nde 1989-1991 yılları arasındaki 101 cinayet vaka'sı ve 1998'deki 124 cinayet vaka'sından elde edilen dataya göre 1989-1991 yılları arasındaki kadın kurbanların oranı %45.5, 1998'de ise %38.2'dir.⁴

Ocak 1999'dan 2003'ün sonuna kadar olan periyotta Bursa'da 3065, Kocaeli'nde de 398 otopsi yapıldı. Her iki ilde de cinayetten ölen mağdurların toplamı 308'di. Bunun %84.7'si (261) erkek, %15.3'ü (47) ise kadındır.⁵

İngiltere ve Galler'de 1997 yılında halen cinayet olarak kayıtlı bulunan 650 suçta kurbanların yaklaşık üçte ikisi (426) erkek, 224'ü ise kadındır.⁶

Avustralya'da 1 Temmuz 2005'den 30 Haziran 2006'ya kadar olan periyotta işlenen cinayet kurbanlarının %63'ü erkek'tir.⁷

Silverman ve Kennedy'nin Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaptığı araştırmaya göre kurbanın erkek olduğu faili meçhul cinayet sayısı kurbanın kadın olduğu faili meçhul cinayet sayısından fazladır.⁸

YAŞ

Mağdur riski açısından önemli bir faktör de yaştır. Avustralya'da yapılan araştırmalar, 19 yaşından küçük ve 60 yaşından büyük kişilerin herhangi bir suç nedeniyle mağdur olmaları riskinin, 19-60 yaş grubuna göre daha düşük olduğunu ortaya koymuştur.¹

Pridemore ve Shkolnikov'un araştırmasına göre Moskova'da 1993 ve 1995 yılları arasında 20-64 yaş arasındaki 6271 cinayet mağdurunun %59'u 20-39 yaş arası gruptur.³

Mouzos ve Muller'in araştırmasında "Faili meçhul cinayetlerde, çözülen cinayetlere göre mağdurların 30 yaş ve üstü olması %66.3'e %57.9'luk bir oranla daha fazla olduğu" belirtilmiştir.⁹

Avustralya'da 1 Temmuz 2005'den 30 Haziran 2006'ya kadar olan periyotta işlenen cinayetlerdeki 303 mağdurun yaş ortalaması 34'tür. Erkeklerde 25-29 yaş arası, kadınlarda ise 20-24 yaş arası mağdur olmada en yüksek riski taşımaktadır.⁷

SUÇLULUK/SABİKA KAYDI

Suçluluğun, mağduriyet riskini arttırdığına dair pek çok neden vardır. Birincisi; kriminal eylemlerle meşgul olmak mağduriyet riskini artırır çünkü; diğer suçlularla sık sık iletişimde bulunulur ve bu yolla suçlulara karşı maruz kalma artmış olur. Kurbanlar ve suçlular çoğu kez homojendir çünkü;

insanlar, hem demografik hem de davranışsal özellikler açısından kendilerine benzeyen insanlarla iletişimde bulunurlar ki bu da suçlu ve kurban rollerinin değişimini doğurur. İkinci olarak; kriminal eylemlerle meşgul olmak bir kişinin yasal makamlar tarafından korumaya ulaşma imkanını azaltmış olur çünkü; suçlu olan kurbanlar yasal makamların kendi ihlallerinden haberdar olmalarını istemezler. Bir kişinin kriminal eylemlerinin mağduriyetle sonuçlanmasının üçüncü olası bir nedeni bu mağduriyetin diğerleri tarafından onaylanmamanın bir formu, yani resmi olmayan sosyal kontrolün bir formu olmasıdır.¹⁰

Broidy, Daday, Crandall, Sklar, & Jost'un New Mexico'da 1996-2001 yılları arasındaki cinayetlerin bilgilerine göre cinayet kurbanlarının %49.5'inin sabıka kaydı vardır. Bunun %39.0'ının şiddet suçundan, %5.0'ünün cinayetten, %38.4'ünün silahsız şiddetten, %52.8'inin de şiddet olmayan bir suçtan dolayı sabıka kaydı vardır.¹¹

Avustralya'da 1 Temmuz 2005 ile 30 Haziran 2006 arasındaki cinayet mağdurlarından erkeklerin %51'inin, kadınların ise %20'sinin sabıka kaydı vardır.⁷

ALKOL VE UYUŞTURUCU

Carcach ve Conroy'a göre¹² "alkol ve cinayet arasındaki korelasyon pek çok araştırmanın konusu olmuştur."

İsveç'te cinayetlerin %62'si, Norveç'te ise %68.6'sı alkolle ilişkilidir.⁵

Finlandiya'da 1987 ile 1996 arasında elde edilen dataya göre Lunetta, Penttilä ve Sarna¹³ "15-64 yaş arası cinayet mağdurlarında erkeklerin %62.7'sinde, kadınların da %36.8'inde alkolün pozitif çıktığını" belirtmişlerdir.

Faili meçhul cinayetlerdeki mağdurların, olay öncesi alkol tüketmiş olması çözülmüş cinayetlerdeki mağdurlara göre daha azdır.⁹

Avustralya'da 1 Temmuz 2005'den 30 Haziran 2006'ya kadar olan periyotta işlenen cinayetlerde kadın kurbanların erkek kurbanlara göre %65'e %42'lik bir oranla olay anında herhangi bir madde almamış olması daha yüksek çıkmıştır. Erkek kurbanların kadın kurbanlara göre %35'e %13'lük bir

oranla olay anında sadece alkol almış olması daha yüksek çıkmıştır.⁷

Oliver, Beech, Fisher ve Beckett¹⁴ "alkol ve uyuşturucu kullanımının seksüel cinayetlerin %77'sinde önemli rol oynadığını" belirtmiştir.

Genel olarak uyuşturucu kullanımının alkol kullanımını haricinde cinayet ile olası bağlantısı olduğunu gösterebilecek yeterince kanıt bulunmamıştır. Ancak uyuşturucu kullanımı ile şiddet içeren suçlar arasındaki ilişki yeterince iyi bir biçimde araştırılmamıştır. Uyuşturucu kullanımının suç ile bağlantılı olduğunu gösteren kanıtlar çoktur fakat şiddet içeren davranışlarla bağlantısı bariz bir biçimde güçlü değildir.¹⁵

CİNAYETE İLİŞKİN ÖZELLİKLER

CİNAYET YÖNTEMİ/MAĞDURUN ÖLÜM SEBEBİ

Silah toplumunda ne kadar yaygınlsa silahla cinayet, yaralama, intihar, eş öldürme gibi suçlar da o kadar yaygındır. Türkiye'de cinayetlerin yarısında suç aleti olarak silah kullanılmaktadır. Silahla işlenen cinayet olaylarının aydınlatılamaması, 'faili meçhul' olarak kalması da ilginç noktalardan birisidir. Bu oran ülkemizde %25.5, gelişmiş ülkelerde ise %10'dur. İstanbul'da 1997'den 2001 yılına kadar toplam 1887 ölümün 809'u (%42.9) tabanca ile, 739'u (%39.2) kesici/delici aletle, 82'si (%4.3) boğma şeklinde, 80'i (%4.2) darpla, 38'i (%2.0) tüfekle ve geriye kalan 139'u (%7.4) bomba, yüksekten atlama, ası gibi diğer yöntemlerle olmuştur.¹⁶

Salaçin ve ark. Adana'da 1992 yılı kayıtlarını gözden geçirerek 939 adli olguda yaptıkları çalışmada, cinayet olaylarında %65.4 oranında ateşli silahların kullanılmasını ilk sırada bulmuşlardır. Karagöz ve ark.nın Antalya'da 1987-1993 yılları arasında yaptıkları çalışmada 555 olguya otopsi yapılmış; 441 zorlamalı ölümden en sık (%30.16) ateşli silah kullanıldığı, cinsiyete göre erkeklerde ölümlerin %33.2 oranında en önemli nedeni oluşturduğu, kadınlarda ise bu oranın %22.5 ile ikinci sırada geldiği saptanmıştır. Demir ve ark. tarafından 1997-2001 yılları arasında Afyon'da yapılan çalışmada, otopsi yapılan 386 olgunun ölüm nedenleri arasında ateşli silahların 43 olgu ile ikinci sırada olduğu, bunlardan 24'ünün av tüfeği ile öldüğü belirlenmiştir. Çoltu ve Durak'ın Bursa'da 01 Ekim 1984-31 Aralık 1990 ta-

rihleri arasında yaptıkları çalışmada, otopsi yapılan 1394 olgunun %10.1'inin ölüm nedenlerinin ateşli silahlar olduğu saptanmıştır.¹⁷

Silahlar, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki cinayetlerde daha yaygın olarak kullanılmaktadır. 1999'da ABD'de ateşli silahları içeren cinayetlerin oranı %65, Kanada'da ise %32'dir.¹⁸

Avustralya'da cinayetlerin işlenmesinde ateşli silahların kullanımı Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kadar yaygın değildir. 10 yıllık periyot boyunca ateşli silahlarla öldürülen 808 kurban vardır ki bu yılda ortalama 81 kurban yapar.¹⁹ Mouzos¹⁹ "Avustralya'da 10 yıllık periyot boyunca hem erkek hem de kadın çoğu mağdurun bir bıçak veya başka bir kesici aletle öldürüldüğünü" belirtmiştir.

Avustralya'da 1 Temmuz 2005'den 30 Haziran 2006'ya kadar olan periyotta işlenen cinayet mağdurlarının %14'ü ateşli silahla, %33'ü kesici-delici aletle öldürülmüştür.⁷

İngiltere ve Galler'de 1997 yılında cinayet olarak kayıtlı bulunan 650 suçun mağdurlarının %9'u ateşli silahla öldürülmüştür.⁶

Bıçak ve diğer kesici aletler faili meçhul cinayetlerde %19.5'e karşı %32.6 ile çözülmüş cinayetlere göre daha az kullanılmıştır. Ateşli silahlar ise, çözülmüş cinayetlerle karşılaştırıldığında faili meçhul olarak kalmış cinayetlerde %25.4'e karşı %19.9'luk bir oranla daha fazla kullanılmıştır.⁹

OLAYIN GERÇEKLEŞTİĞİ ZAMAN

Carcach ve Conroy'a göre cinayetler, Perşembe ile Pazar arasında meydana gelir. Aynı zamanda akşam 6 ile ertesi sabah 6 arasında meydana gelir.¹²

İnsanların rutin aktiviteleri (sosyal alışkanlıkları, evde olmak istedikleri zaman, sosyal içicilik) dikkate alındığında ki bu zamanlarda daha sinirli olurlar, gerçek şudur ki Avustralya'da cinayetlerin %68'inin akşam 6 ile sabah 6 arasında meydana gelmesi şaşırtıcı değildir.¹⁹

Avustralya'da 1 Temmuz 2005'ten 30 Haziran 2006'ya kadar olan periyotta işlenen cinayetlerin %18'i Cumartesi, %17'si Pazar, %16'sı Perşembe, %13'ü Cuma günü, %40'tan azı ise Pazartesi, Salı ve Çarşamba günleri gerçekleşmiştir. %63'ü akşam 6 ile sabah 6 arasında vuku bulmuştur.⁷

OLAYIN GERÇEKLEŞTİĞİ YER

1989/90 ile 1998/99 yılları arasında Avustralya'daki cinayet vaka'larının üçte ikisinden biraz aşağısı (%60.2) ikamet yerlerinde işlenmiştir. Olayların yaklaşık %80'i kurbanların evinde vuku bulmuştur. Çeyreğinden biraz azı (%22.2) sokak/cadde/otoyol ya da park alanı, çalılık alan veya suyuolu yakını gibi diğer açık alanlarda işlenmiştir. Cinayetlerin yaklaşık %5'i kadar bar, disko, klüp vs. gibi eğlence yerlerinde meydana gelmiştir. Sadece %2.4'ü toplu taşıma alanları veya bununla ilişkili istasyonlar ve taksilerde işlenmiştir.¹⁹

Avustralya'da 1 Temmuz 2005'den 30 Haziran 2006'ya kadar olan periyotta işlenen cinayetlerin %63'ü ikamet yerlerinde, %25'i sokak/açık alanlarda işlenmiştir.⁷

Rojek'in¹⁵ araştırmasına göre "cinayet kurbanları çoğunlukla terkedilmiş binalar, boş alanlar, otomobiller ve sokaklarda, nadiren kendi evlerinin yakınlarında ya da içinde bulunmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışmada 2003-2005 yılları arasında İstanbul bölgesinde işlenmiş ve kayıtlara faili meçhul olarak geçmiş cinayet kayıtları incelenmiştir. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliği arşivinde bulunan, aynı zamanda mağdurların otopsi raporları Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi'nde incelenen bu faili meçhul cinayet kayıtlarındaki tüm verilerin istatistiki analizi yapılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizi SPSS 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı ile değerlendirilmiştir.

Bu çalışmadan beklenen sonuçlar şöyledir:

- Çalışma sonunda 3 yıllık faili meçhul cinayet dosyaları ile ilgili tüm veriler ortaya konmuş olacaktır,
- Mağdurların karakteristik özellikleri belirlenmiş olacaktır,
- Mağdur olma riskinin azaltılması imkanları değerlendirilecektir.

BULGULAR

128 faili meçhul cinayet dosyasıyla ilgili yapılan istatistiki çalışmada öncelikle mağdurların özellik-

leri ile ilgili bilgiler incelenmiştir. Bu bilgiler arasında “Mağdurun cinsiyeti”, “Mağdurun kimliği”, “Mağdurun yaşı” ve “mağdurun sabıka kaydının olup olmadığı” yer almaktadır.

Mağdurların cinsiyetlerine bakıldığında erkek kurbanların daha fazla olduğu görülmektedir. 128 mağdurdan %83.6’sı erkek, %15.6’sı kadın, %0.8’inin ise cinsiyeti bilinmemektedir.

Mağdurların %89.8’inin kimliği bilinmektedir, %10.2’inin ise kimliği meçhuldür.

Mağdurların %3.1’i 0-9 yaş, %8.6’sı 10-19 yaş, %28.1’i 20-29 yaş, %19.5’i 30-39 yaş, %21.9’u 40-49 yaş, %12.5’i 50-59 yaş, %2.3’ü 60-69 yaş, %1.6’sı 70-79 yaş, %1.6’sı 80-89 yaş aralığındadır. %0.8’inin ise yaşı bilinmemektedir (Tablo 1, Şekil 1).

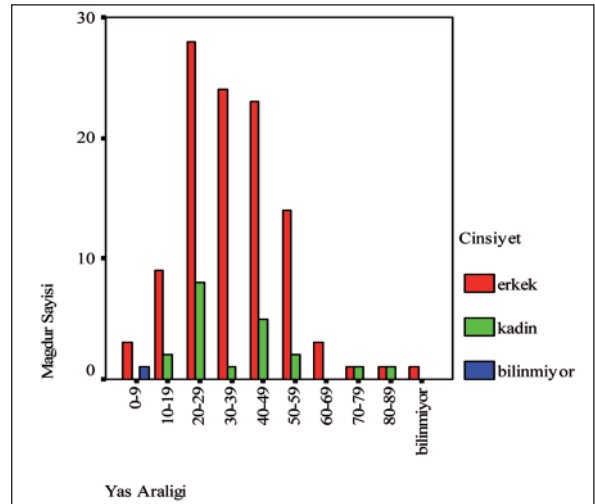
Erkek mağdurların yaş ortalaması 35.7; kadınlarınki ise 37.4’tür.

Mağdurların %65.6’sının sabıka kaydı olmayıp, %24.2’sinin ise darp, ruhsatsız tabanca bulundurma, bıçakla yaralamak, adam öldürmek, esrar bulundurma, oto hırsızlığı, iş yeri hırsızlığı, evden hırsızlık, gasp gibi suçlardan dolayı sabıka kaydı vardır. %10.2’sinin ise sabıka kaydının olup olmadığı bilinmemektedir (Şekil 2).

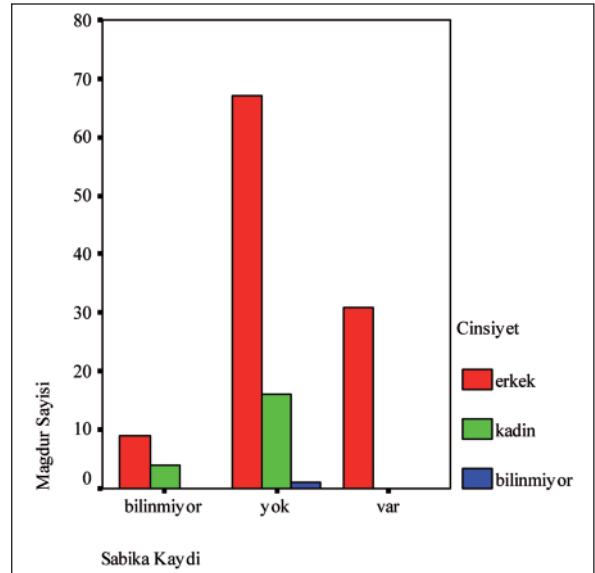
Mağdurların kişisel özellikleri ile ilgili incelemeden sonra suça ve suç anına ilişkin veriler incelenmiştir. Bunlar arasında olay yeri, olayın olduğu zaman, mağdurun ölüm sebebi, mağdura cinsel saldırı uygulanıp uygulanmadığı ve mağdurun olay anında herhangi bir madde alıp almadığı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

TABLO 1: Mağdurların yaş aralıklarına göre dağılımı.

Yaş Aralığı	Frekans	%
0-9	4	3.1
10-19	11	8.6
20-29	36	28.1
30-39	25	19.5
40-49	28	21.9
50-59	16	12.5
60-69	3	2.3
70-79	2	1.6
80-89	2	1.6
Bilinmiyor	1	0.8
Toplam	128	100.0

ŞEKİL 1: Mağdurların cinsiyetlerine göre yaş gruplarının dağılımı.

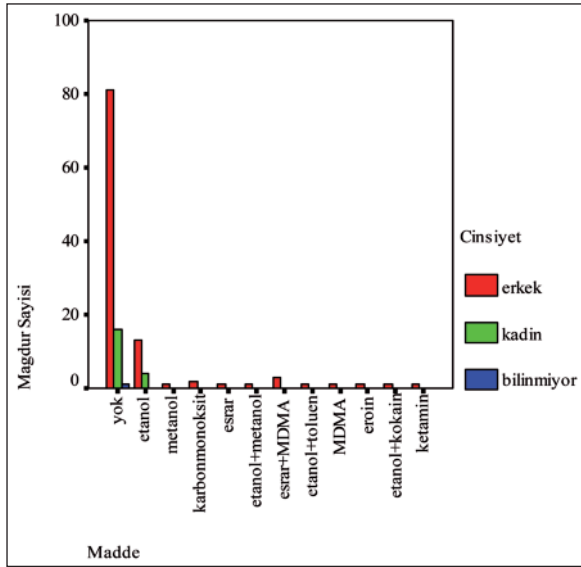

ŞEKİL 2: Mağdurların cinsiyetlerine göre sabıka kaydı olup olmadıklarının dağılımı.

Otopsi raporlarına göre bazı mağdurların kanında veya idrarında bazı maddeler tespit edilmiştir. %13.3’ünde etanol, %0.8’inde metanol, %0.8’inde etanol ve metanol, %0.8’inde etanol ve kokain, %0.8’inde etanol ve toluen, %0.8’inde esrar, %0.8’inde MDMA, %2.3’ünde esrar ve MDMA, %0.8’inde eroin, %0.8’inde ketamin, %1.6’sında karbonmonoksit tespit edilmiştir. %76.6’sında herhangi bir madde tespit edilmemiştir (Tablo 2). Kanında veya idrarında etanol bulunanların sadece %3.1’i kadındır (Şekil 3).

TABLO 2: Mağdurlarda tespit edilen maddelerin dağılımı.

Madde	Frekans	%
Yok	98	76.6
Etanol	17	13.3
Metanol	1	0.8
Karbonmonoksit	2	1.6
Esrar	1	0.8
Etanol ve Metanol	1	0.8
Esrar ve MDMA	3	2.3
Etanol ve Toluen	1	0.8
MDMA	1	0.8
Eroin	1	0.8
Etanol ve Kokain	1	0.8
Ketamin	1	0.8
Toplam	128	100.0

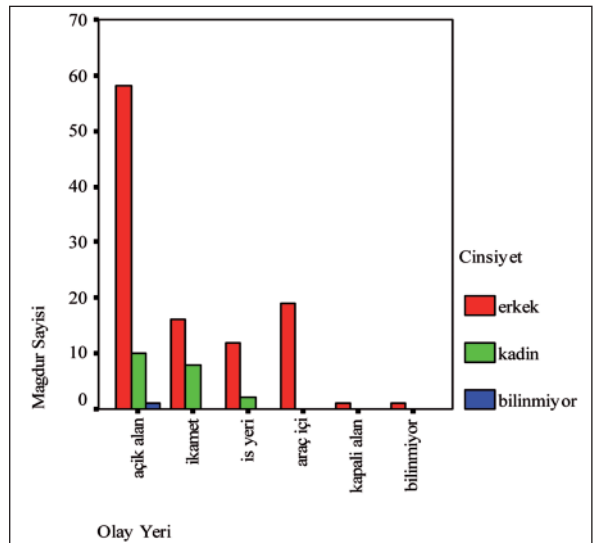
ŞEKİL 3: Mağdurlarda tespit edilen maddelerin cinsiyetlerine göre dağılımı.

Mağdurların öldürüldükleri yerler İstanbul ili içerisinde. İlçelerine göre ayrı ayrı bakıldığında olayların %9.4'ünün Küçükçekmece, %8.6'sının Gaziosmanpaşa, %6.3'ünün Fatih, %6.3'ünün Eyüp ve %5.5'inin Eminönü ilçesinde olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Olay yerlerine daha ayrıntılı olarak bakıldığında %53.9'unun açık alanda, %18.8'inin ikamet, %14.8'inin araç içerisinde, %10.9'unun iş yerinde, %0.8'inin kapalı alanda olduğu görülmektedir. Olay yerlerinin %0.8'inin nerde olduğu bilinmemektedir (Şekil 4).

TABLO 3: Olay yerlerinin ilçelere göre dağılımı.

Olay Yerinin Olduğu İlçe	Frekans	%
Avcılar	6	4.7
Bağcılar	4	3.1
Bahçelievler	3	2.3
Bakırköy	2	1.6
Bayrampaşa	5	3.9
Beşiktaş	3	2.3
Beykoz	2	1.6
Beyoğlu	6	4.7
Büyükkçekmece	2	1.6
Çatalca	1	0.8
Eminönü	7	5.5
Esenler	6	4.7
Eyüp	8	6.3
Fatih	8	6.3
Gaziosmanpaşa	11	8.6
Kadıköy	5	3.9
Kağıthane	6	4.7
Küçükçekmece	12	9.4
Maltepe	3	2.3
Pendik	2	1.6
Sarıyer	3	2.3
Sultanbeyli	3	2.3
Şişli	4	3.1
Tuzla	1	0.8
Ümraniye	4	3.1
Üsküdar	2	1.6
Zeytinburnu	4	3.1
Bilinmiyor	1	0.8
Toplam	128	100.0

ŞEKİL 4: Olay yerlerinin mağdur cinsiyetine göre dağılımı.

Olayların olduğu günlere bakıldığında %20.3'ü Cumartesi, %14.8'i Çarşamba, %14.8'i Perşembe, %11.7'si Pazartesi, %11.7'si Pazar, %10.2'si Salı ve %8.6'sı Cuma günü gerçekleşmiştir. %7.8'inin ise hangi gün olduğu bilinmemektedir.

Saatler açısından incelendiği zaman olayların %31.3'ü saat 18.00-00.00 arasında, %25.0'ü 00.00-06.00 arasında, %18.0'ü 06.00-12.00 arasında, %9.4'ü 12.00-18.00 arasında meydana gelmiştir. %16.4'ünün ise ne zaman olduğuna dair net bir bilgi elde edilememiştir (Tablo 4).

Mağdurların ölüm sebeplerine bakıldığında %44.5'i ateşli silah, %27.3'ü kesici-delici alet ile öldürülmüştür. %7.8'i darp edilerek, %7.8'i asfiksiye bağlı olarak öldürülmüştür. Mağdurların %1.6'sı hem kesici-delici alet ile hem de darp edilerek, %1.6'sı hem asfiksi hem de darp edilerek, %1.6'sı hem ateşli silah hem de kesici-delici alet ile öldürülmüştür. %0.8'inin ölüm sebebi yakılma, %0.8'inin ateşli silah ve asfiksi, %0.8'inin ise kesici-delici alet yaralanması, asfiksi ve darptır. Mağdurların %5.5'inin ise ölümleri belirsiz, şüpheli ölüm olarak belirtilmiştir (Şekil 5, Tablo 5).

TARTIŞMA

Mağdurların özelliklerinde öncelikle cinsiyetlere bakıldığında erkek kurbanların daha fazla olduğu görülmektedir. 128 mağdurdan %83.6'sı erkek, %15.6'sı kadın, %0.8'inin ise cinsiyeti bilinmemektedir. Ocak 1999'dan 2003'ün sonuna kadar olan periyotta Bursa'da ve Kocaeli'nde cinayetten ölen mağdurların toplamı 308'di. Bunun %84.7'si

erkek, %15.3'ü ise kadındır. Aynı zamanda İngiltere ve Galler'de 1997 yılında 650 cinayet kurbanlarının yaklaşık üçte ikisi (S: 426) erkek, 224'ü ise kadındır. Mağdurlara yönelik çalışmalar ve suç istatistikleri erkeklerin özellikle şiddet suçlarının mağduru olmaya daha yatkın olduklarını belirtmektedir.¹ Bu çalışmada da erkeklerin daha fazla mağdur olduğu görülmüştür.

Mağdurların %28.1'i 20-29 yaş, %19.5'i 30-39 yaş, %21.9'u 40-49 yaş, %12.5'i 50-59 yaş aralığındadır. Yani mağdurların %82.0'ünü 20-59 yaş arası oluşturmaktadır. Avustralya'da yapılan araştırmalar, 19 yaşından küçük ve 60 yaşından büyük kişilerin herhangi bir suç nedeniyle mağdur olmaları riskinin, 19-60 yaş grubuna göre daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen veriler literatürdeki bu bilgiyle örtüşmektedir. Ayrıca mağdurların neredeyse yarısının yani %47.6'sının 20-39 yaş aralığında olması, Pridemore ve Shkolnikov'un³ araştırmasında elde edilenlerle de hemen hemen benzerlik göstermektedir. Araştırmacılara göre Moskova'da 1993 ve 1995 yılları arasında 20-64 yaş arasındaki 6271 cinayet mağdurunun %59'u 20-39 yaş arası gruptur.

Mağdurların %65.6'sının sabıka kaydı olmayıp, %24.2'sinin ise darp, ruhsatsız tabanca bulundurma, bıçakla yaralamak, adam öldürmek, esrar bulundurma, oto hırsızlığı, iş yeri hırsızlığı, evden hırsızlık, gasp gibi suçlardan dolayı sabıka kaydı vardır. Suçluluğun, mağduriyet riskini arttırdığını belirten Dobrin'in¹⁰ görüşleri ile karşılaştırıldığında bu çalışmada sabıka kaydı olanların çoğunluğu

TABLO 4: Olayların olduğu gün ve saatlerin dağılımı.

Günler	Saatler				Bilinmiyor	Toplam
	00.00-06.00	06.00-12.00	12.00-18.00	18.00-00.00		
Pazartesi	6	4	2	1	2	15
Salı	3	1	3	4	2	13
Çarşamba	5	8	0	5	1	19
Perşembe	4	1	4	10	0	19
Cuma	3	1	1	4	2	11
Cumartesi	7	7	0	10	2	26
Pazar	4	1	2	6	2	15
Bilinmiyor	0	0	0	0	10	10
Toplam	32	23	12	40	21	128

oluşturmadığı görülmektedir. Bunun da mağduriyet riskine ne kadar etkili olduğu tartışmalıdır. Ancak bazı mağdurların sabıka kaydının olup olmadığının bilinmemesi (%10.2) ve azımsanmayacak bir oranla bazı mağdurların sabıka kaydının olması (%24.2) suçluluğun mağduriyet riskinde yine de önemli bir rolü olduğunu göstermektedir.

Otopsi raporlarına göre bazı mağdurların kanında veya idrarında bazı maddeler tespit edilmiştir. %13.3'ünde etanol, %2.3'ünde esrar ve MDMA tespit edilmiştir. %76.6'sında herhangi bir madde tespit edilmemiştir. Kanında veya idrarında etanol bulunanların sadece %3.1'i kadındır. Fedakar, Gündoğmuş ve Türkmen'in⁵ belirttikleri gibi yüksek oranlarda alkol ve uyuşturucu bu çalışmadaki cinayet mağdurlarında tespit edilememiştir. Mouzos ve Muller⁹ "Faili meçhul cinayetlerdeki kurbanların, olay öncesi alkol tüketmiş olması çözülmüş cinayetlerdeki kurbanlara göre daha az" olduğunu belirtmişti. 2003-2005 yılları arasında çözülmüş olan cinayet vaka'ları incelenirse buradaki verilerle karşılaştırma yapılarak bu bilgiyle uyusabilirliği tespit edilebilir.

Mağdurların ölüm sebeplerine bakıldığında %44.5'i ateşli silah, %27.3'ü kesici-delici alet ile öldürülmüştür.

Salaçin ve ark. Adana'da 1992 yılı kayıtlarını gözden geçirerek 939 adli olguda yaptıkları çalışmada, cinayet olaylarında %65.4 oranında ateşli silahların kullanılmasını ilk sırada bulmuşlardır. Karagöz ve ark.nın Antalya'da 1987-1993 yılları arasında yaptıkları çalışmada 555 olguya otopsi yapılmış; 441 zorlamalı ölümden en sık (%30.16) ateşli silah kullanıldığı, cinsiyete göre erkeklerde ölümlerin %33.2 oranında en önemli nedeni oluşturduğu, kadınlarda ise bu oranın %22.5 ile ikinci sırada geldiği saptanmıştır.¹⁷

İstanbul'da 1997'den 2001 yılına kadar toplam 1887 ölümün 809'u tabanca ile, 739'u kesici/delici aletle, 82'si boğma şeklinde, 80'i darpla, 38'i tüfekle ve geriye kalan 139'u bomba, yüksekte atlama, asi gibi diğer yöntemlerle olmuştur.¹⁶

Silahlar, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki cinayetlerde daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

1999'da ABD'de ateşli silahları içeren cinayetlerin oranı %65, Kanada'da ise %32'dir.¹⁸

Bu çalışmadaki sonuçlara göre de ölüm sebeplerinde ilk sırayı ateşli silah almaktadır. Sprott ve Cesaroni,¹⁸ Akcan¹⁶ ile Balcıoğlu'nun¹⁷ belirttiği araştırmalarla bu çalışmada elde edilen sonuçlar birbirini destekler niteliktedir.

Aynı zamanda Akcan¹⁶ "Türkiye'de cinayetlerin yarısında suç aleti olarak silah kullanılmaktadır. Silahla işlenen cinayet olaylarının aydınlatılmaması, 'faili meçhul' olarak kalması da ilginç noktalardan birisidir. Bu oran ülkemizde %25.5, gelişmiş ülkelerde ise %10'dur." diye belirtmektedir. Bu çalışmadaki incelenen mağdur dosyalarının da faili meçhul olması çıkan sonuçlarla birlikte bu durumu doğrulamaktadır.

Mouzos ve Muller'in⁹ araştırmasında bıçak ve diğer kesici aletlerin faili meçhul cinayetlerde %19.5 oranında, ateşli silahların ise, %25.4 oranında kullanıldığı belirtilmektedir. Bu çalışmada da mağdurların %44.5'i ateşli silah, %27.3'ü kesicidelici aletle öldürülmüş olarak bulunması, Mouzos ve Muller'in⁹ faili meçhul olarak kalmış cinayetlerde ölüm sebebi bulgularıyla uyduğu görülmektedir.

Cinayete ilişkin özellikler arasında cinayet yönteminden sonra olay yerine bakılmıştır. İlçelere göre olayların %9.4'ünün Küçükçekmece, %8.6'sının Gaziosmanpaşa, %6.3'ünün Fatih, %6.3'ünün Eyüp ve %5.5'inin Eminönü ilçesinde olduğu görülmektedir.

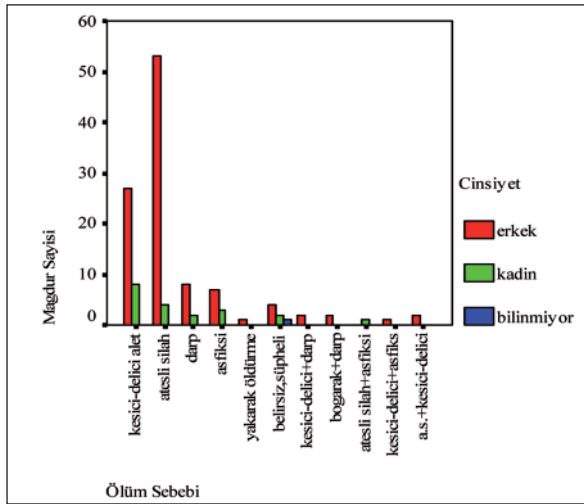
Polis tarafından İstanbul 3 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelere göre ilçeler şu şekilde yer almaktadır:

■ A Bölgesi

Eminönü, Fatih, Gaziosmanpaşa, Bayrampaşa, Esenler, Bağcılar, Bakırköy, Zeytinburnu, Eyüp, Bahçelievler, Güngören, Avcılar, Büyükçekmece, Çatalca, Silivri, Küçükçekmece

■ B Bölgesi

Gelir seviyesinin orta ve üst düzey kesiminin oluşturduğu B Bölge olarak adlandırılan Beşiktaş, Beyoğlu, Şişli, Sarıyer, Kağıthane

ŞEKİL 5: Olguların cinsiyetlerine göre ölüm sebeplerinin dağılımı.

TABLO 5: Olguların ölüm sebeplerine göre dağılımı.

Ölüm Sebebi	Frekans	%
Ateşli silah ile öldürülme	57	44.5
Kesici-delici alet ile öldürülme	35	27.3
Asfiksi ile ölüm	10	7.8
Darpen edilerek öldürülme	10	7.8
Yakarak öldürülme	1	0.8
Kesici-delici alet ve darpen ederek öldürülme	2	1.6
Asfiksi ve darpen ederek öldürülme	2	1.6
Ateşli silah ve asfiksi ile öldürülme	1	0.8
Kesici-delici alet, asfiksi ve darpen ederek öldürülme	1	0.8
Kesici-delici alet ve ateşli silah ile öldürülme	2	1.6
Belirsiz, şüpheli ölüm	7	5.5
Toplam	128	100.0

■ C Bölgesi

İstanbul'un Anadolu yakası olarak adlandırılan C Bölgesini kapsayan Kadıköy, Üsküdar, Ümraniye, Tuzla, Pendik, Kartal, Beykoz, Adalar, Şile, Maltepe ve Sultanbeyli ilçeleri. C bölgesi, toprak ve nüfus genişliği bakımından en büyük bölgeyi oluşturmaktadır.

Tüm kayıtlar incelenip İstanbul'un bölgelerine göre bakıldığında 2003, 2004 ve 2005 yıllarında işlenmiş ve kayıtlara faili meçhul olarak geçmiş 128 cinayet kaydının %62.5'i A Bölgesi'nden, %17.2'si B Bölgesi'nden, %20.6'sı C Bölgesi'ndendir. 1 faili meçhul cinayetin ise nerede işlendiği bilinmemek-

tedir. Buna göre gelir seviyesinin orta ve düşük olduğu kesimlerde faili meçhul olarak kalmış cinayetlerin daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Mevcut verilerdeki mağdurların sosyoekonomik seviyeleri ile ilgili bilinmezliğe karşın olay yerleri doğrultusunda çoğunluğunun orta veya düşük sosyoekonomik seviyede olduğunu söylemekte bir sakınca yoktur.

Olay yerlerine daha ayrıntılı olarak bakıldığında %53.9'unun açık alanda, %18.8'inin ikamet, %14.8'inin araç içerisinde olduğu görülmektedir.

1989/90 ile 1998/99 yılları arasında Avustralya'daki cinayet vaka'larının üçte ikisinden biraz aşığı (%60.2) ikamet yerlerinde işlenmiştir. Olayların yaklaşık % 80'i kurbanların evinde vuku bulmuştur. Çeyreğinden biraz azı (%22.2) sokak/cadde/otoyol ya da park alanı, çalılık alan veya su yolu yakını gibi diğer açık alanlarda işlenmiştir. Cinayetlerin yaklaşık %5 kadarını bar, disko, klüp vs. gibi eğlence yerlerinde meydana gelmiştir. Sadece %2.4'ü toplu taşıma alanları veya bununla ilişkili istasyonlar ve taksilerde işlenmiştir.¹⁹

Mouzos'un¹⁹ araştırmasıyla tam anlamıyla bir benzerlik görülmemektedir. Bu çalışmada olay yerlerinde vaka'ların neredeyse yarısıyla ilk sırayı açık alan almaktadır. İkinci sırada ikamet yeri, üçüncü sırada da araç içi görülmektedir.

Ancak Rojek¹⁵ "cinayet kurbanları çoğunlukla terk edilmiş binalar, boş alanlar, otomobiller ve sokaklarda, nadiren kendi evlerinin yakınlarında ya da içinde bulunmaktadır" diye belirtmekteydi ve elde edilen verilerin bu bilgiyle uyduğu görülmektedir.

Olayların olduğu günlere bakıldığında %20.3'ü Cumartesi, %14.8'i Çarşamba, %14.8'i Perşembe, %11.7'si Pazartesi, %11.7'si Pazar, %10.2'si Salı ve %8.6'sı Cuma günü gerçekleşmiştir. %7.8'inin ise hangi gün olduğu bilinmemektedir. Carcach ve Conroy¹² cinayetlerin, Perşembe ile Pazar arasında meydana geldiğini belirtmişti. Bu çalışmada da 128 cinayetin 71'i Perşembe ile Pazar arasında meydana gelmiştir. Bu durumda elde edilen verinin literatür bilgisiyle uyduğu görülmüştür.

Saatler açısından incelendiği zaman olayların %31.3'ü saat 18.00-00.00 arasında, %25.0'ı 00.00-06.00 arasında meydana gelmiştir. Yine Carcach ve Conroy¹² cinayetlerin, akşam 6 ile ertesi sabah 6 arasında meydana geldiğini belirtmişti. 128 cinayet olayının 72'si yani yarısından fazlasının akşam 6 ile ertesi sabah 6 arasında meydana geldiği görülmüştür. Bu durumda 18.00-06.00 saatleri arasında cinayetlerin daha çok işlenebildiğini söylemek mümkündür.

SONUÇ

Yapılan çalışmada şu sonuçlara varılmıştır:

2003-2005 yılları arasında İstanbul bölgesinde işlenmiş ve kayıtlara faili meçhul olarak geçmiş 128 cinayet dosyasının mağdur profili şu şekildedir:

- Çoğunlukla erkek
- Çoğunlukla 20-39 yaş arası

%24.2'lik bir oranla mağdurların neredeyse çeyreğinin sabıka kaydı vardır, fakat bunun azımsanmayacak bir oran olması, suçluluğun mağduriyet riskinde önemli bir rolü olduğunu göstermektedir.

Mağdurların kişisel özellikleri ile ilgili bilgilerin özellikle İstanbul Emniyet Müdürlüğü Cinayet

Büro Amirliği arşivine kaydedilirken bütün bilgilerin alınacak olması mağdurlarla ilgili daha detaylı bir profil oluşturmayı mümkün kılmaktadır.

128 cinayet kaydının %62.5'i A Bölgesi'nden, %17.2'si B Bölgesi'nden, %20.6'sı C Bölgesi'ndendir. Gelir seviyesinin orta ve düşük olduğu kesimlerde faili meçhul olarak kalmış cinayetlerin daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır.

2003-2005 yılları arasında İstanbul bölgesinde işlenmiş ve kayıtlara faili meçhul olarak geçmiş 128 cinayet olayının daha çok açık alanda, Cumartesi günleri, saat 18.00-00.00 arasında ve ateşli silahla işlendiğini söylemek mümkündür.

Mağdurların %21.9'unun kanında veya idrarında madde tespit edilmiştir.

2003-2005 yılları arasında çözülmüş olan cinayet vaka'ları ile daha geniş yılları kapsayan faili meçhul olarak kalmış cinayet kayıtları yine hem İstanbul Emniyet Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliği arşivinde hem de Adli Tıp Kurumu Morg İhtisas Dairesi'nde incelenirse buradaki verilerle karşılaştırma yapılarak daha net bulgular elde edilebilir.

Bu çalışma viktimoloji araştırmaları için bir veritabanı oluşturmaya çalışmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Sokullu-Akıncı F. Viktimoloji (Mağdurbilim). 2. Baskı. İstanbul: Beta; 2008. s.419.
2. Aşık H. [Victimology]. Çağın Polisi 2004;27: 54-7.
3. Pridemore WA, Shkolnikov VM. Education and marriage as protective factors against homicide mortality: methodological and substantive findings from Moscow. J Quant Criminol 2004;20(2):173-87.
4. Pridemore WA. Change and stability in the characteristics of homicide victims, offenders and incidents during rapid social change. Br J Criminol 2007;47(2):331-45.
5. Fedakar R, Gündoğmuş ÜN, Türkmen N. Firearm-related deaths in two industrial cities of Turkey and their province. Leg Med (Tokyo) 2007;9(1):14-21.
6. Richards P. Homicide statistics. Social and General Statistics Section House of Commons Library 1999;99(56):1-37.
7. Davies M, Mouzos J. Homicide in Australia: 2005-06 National Homicide Monitoring Program annual report. Research and public policy series no. 77. Canberra: Australian Institute of Criminology. 2007.
8. Silverman RA, Kennedy LW. Uncleared homicides in Canada and the United States. In: Riedel M, Boulahanis J, eds. Lethal Violence: Proceedings of the 1995 Meeting of the Homicide Research Working Group. National Institute of Justice Research Report; 1995. p. 81-6.
9. Mouzos J, Muller D. Solvability factors of homicide in Australia: an exploratory analysis. Trends and issues in crime and criminal justice no. 216. Canberra: Australian Institute of Criminology. 2001.
10. Dobrin A. The risk of offending on homicide victimization: a case control study. JRCJ 2001;38(2):154-73.
11. Broidy LM, Daday JK, Crandall CS, Sklar DP, Jost PF. Exploring demographic, structural and behavioral overlap among homicide offenders and victims. Homicide Studies 2006; 10(3):155-80.
12. Carcach C, Conroy C. Alcohol and homicide: a routine activities analysis. Research and Public Policy Series 2001;35(11):183-201.
13. Lunetta P, Penttilä A, Sarna S. The role of alcohol in accident and violent deaths in Finland. Alcohol Clin Exp Res 2001;25(11): 1654-61.
14. Oliver CJ, Beech AR, Fisher D, Beckett R. A comparison of rapists and sexual murderers on demographic and selected psychometric measures. Int J Offender Ther Comp Criminol 2007;51(3):298-312.
15. Rojek D. Drugs and homicide: consumption of alcohol and trafficking of illicit substances as correlates of homicide. In: Riedel M, Boulahanis J, eds. Lethal Violence: Proceedings of the 1995 Meeting of the Homicide Research Working Group. National Institute of Justice Research Report. 1995. p. 37-50.

16. Akcan A. [Personal weapons. The situation in other countries]. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2006;7(Ek 1):5-9.
17. Balcıoğlu İ. [Guns and forensic psychiatry]. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2006;7(Ek 1):10-7.
18. Sprott JB, Cesaroni C. Similarities in homicide trends in the United States and Canada: guns, crack, or simple demographics? *Homicide Studies* 2002;6(4):348-59.
19. Mouzos J. Homicidal encounters: a study of homicide in Australia 1989-1999. In: Blackman PH, Levrier Leggett V, Jarvis JP, eds. *The Diversity of Homicide Proceedings of the 2000 Annual Meeting of the Homicide Research Working Group*. Washington, DC: Federal Bureau of Investigation; 2000. p.142-63.